

Temat:

Remiks – plagiat czy autonomiczne dzieło sztuki?

Obszar nauczania: scenariusz lekcji wiedzy o kulturze (szkoła ponadgimnazjalna) lub zajęć artystycznych, edukacji medialnej, zajęć z wychowawcą (gimnazjum lub szkoła ponadgimnazjalna).

Czas: 2 h lekcyjne

Cele:

- wyjaśnienie pojęć: dzieło sztuki, remiks oraz plagiat w odniesieniu do różnych działań w obszarze sztuki i kultury popularnej,
- doskonalenie umiejętności poszukiwania źródeł tekstów kultury, które powstały na bazie dzieł należących do kultury wysokiej,
- dopasowuje pojęcia: autonomiczne dzieło sztuki, remiks, plagiat do ich definicji.

Cele operacyjne – uczeń:

- rozpoznaje dzieła autonomiczne (pierwowzory) oraz remiksy i plagiaty,
- prezentuje wybrane remiksy muzyczne i wskazuje ich oryginały,
- poznaje dzieła należące do kultury wysokiej oraz ich przetworzenia (remiksy),
- tworzy własną wypowiedź pisemną dotyczącą zagadnienia remiksu.

Formy i metody pracy:

- ★ praca w grupie,
- ★ praca indywidualna,
- ★ dyskusja,
- ★ wyświetlenie prezentacji Power Point,
- ★ praca z ikonicznym tekstem kultury.

Materiały i środki dydaktyczne:

- tablica multimedialna (może być komputer z dostępem do internetu i rzutnik),
- utwory różnego rodzaju przyniesione przez uczniów, większe kartki papieru, nożyczki.

Działania wstępne:

Tydzień przed przeprowadzeniem zajęć, nauczyciel wyznacza 2 grupy chętnych uczniów i daje im zadania:

Gr. I – znajdźcie w internecie utwór muzyki poważnej oraz jego remiks, skopiujcie link do źródeł, żeby można było je pokazać na lekcji.

Gr. II – znajdźcie w internecie przykład plagiatu muzycznego lub z innej dziedziny sztuki, skopiujcie link do źródeł, żeby można było je pokazać na lekcji (przykład:

<http://kulturawplot.pl/2012/01/10/soundtrack-mrocznego-rycerza-plagiat-czy-inspiracja/#more-61>),

Zadaniem wszystkich uczniów będzie przyniesienie na zajęcia **jakiegoś swojego utworu**, ale w formie „papierowej” – wiersz, fragment wypracowania, wydrukowany post ze swojego bloga, zdjęcie, rysunek, grafikę etc.

Przebieg lekcji

I. Uczniowie krótko prezentują, co przynieśli na lekcje, jakich utworów są autorami. Następnie **dobierają się w kiluosobowe zespoły** i realizują polecenia nauczyciela:

a) wymieńcie się między sobą utworami; podpiszcie swoim imieniem i nazwiskiem nieswoje dzieło – jak nazwać można takie działanie? jak się czujecie jako twórcy, których utwory ktoś sobie przypisał?

b) na kartce poukładajcie wasze prace, stwórzcie jeden plakat, podpiszcie go wymyśloną nazwą grupy artystycznej – co powstało?;

c) teraz z tych samych elementów ułóżcie własne kolaże, można dowolnie pociąć materiały i stworzyć nową całość, podpiszcie się pod nimi indywidualnie – jak nazwalibyście to działanie?

Na podstawie tych działań uczniowie **wyjaśniają terminy**: remiks (remix), plagiat, autonomiczne dzieło sztuki. Każda z grup otrzymuje zestaw pojedynczych kartek, na których znajdują się terminy i osobno definicje (potrzeba tyle zestawów, ile będzie grup), wspólnie dopasowują termin do właściwego opisu (**Materiał pomocniczy nr 1**).

DZIEŁO SZTUKI – pojęcie odnoszące się do wytworu artystycznego charakteryzującego się wyjątkowymi walorami estetycznymi, jest oryginalne, nosi cechy stylu danego artysty i epoki, w której powstało.

REMIKS – pojęcie odnoszące się najczęściej do utworu muzycznego, który powstał na bazie innej kompozycji. Można w nim usłyszeć brzmienie oryginalnego utworu, ale także zmiany rytmu, inny podkład, tempo itp. Termin ten może odnosić się do sztuki, literatury i innych dziedzin sztuki. Polega na łączeniu elementów dobrze znanych, zakorzenionych w kulturze z nowymi, a w wyniku tych działań powstaje dzieło o innej wymowie niż oryginał, jest to rodzaj reinterpretacji.

PLAGIAT – pojęcie oznaczające skopiowanie cudzego dzieła, utworu muzycznego, obrazu, pracy naukowej, pochodzi od łacińskiego słowa plagium (kradzież), jest to zawłaszczenie dzieła bez zgody autora poprzez wprowadzenie minimalnych zmian, które nie budują nowego znaczenia.

II. Uczniowie z grupy I i II prezentują utwory muzyczne odnalezione w sieci – remiksy i plagiaty. Nauczyciel podejmuje z uczniami rozważanie dotyczące pojęć: czy możliwe jest autonomiczne dzieło sztuki, zupełnie pozbawione zapożyczeń i wpływu poprzedników? Jak wartościować plagiat? Co sądzą na temat remiksu?

Spostrzeżenia: w dobie postmodernizmu i kultury wyczerpania wielu uważa, że nie da się już stworzyć oryginalnego dzieła, „wszystko już było”, kultura jest nieustannym dialogiem, nawet w dawnych czasach można obserwować szkoły malarskie, w których powstawało wiele podobnych stylistycznie dzieł, wzajemne inspirowanie się twórców, malarzy, kompozytorów i innych artystów.

Plagiat jako zjawisko negatywne, naruszenie prawa autorskiego, kradzież intelektualna, zdecydowanie należy piętnować, także w rzeczywistości szkolnej (wypracowania).

Remiks jako reinterpretacja dzieła utrwalonego w kulturze dla jednych może nieść nowe wartości, dla innych może to być dzieło mało oryginalne, obrazoburcze – zebrać opinie uczniów.

III. Nauczyciel wyświetla prezentację Remiks w sztuce (**Materiał pomocniczy nr 2**).

Zadaje pytania: co uczniowie sądzą o przedstawionych dziełach? W jakim celu one powstały?

Spostrzeżenia: przetworzenia wizerunku Mony Lisy można nazwać remiksami, dzięki zmianom, jakie wprowadzają do oryginału, artyści uzyskują efekt parodii, negują wartość dzieła, odnoszą się do kultury, jaką prezentuje dzieło Leonarda (kultura wysoka, symbol sztuki doskonałej), prowadzą grę z tradycją itp.

IV. Uczniowie z pomocą nauczyciela formułują wnioski dotyczące obejrzanych reinterpretacji (remiksów), np.

- Remiks może być autonomicznym dziełem sztuki (Marcel Duchamp L.H.O.O.Q.), Andy Warhol Mona Lisa, które powstało na kanwie dobrze znanego obrazu.
- Remiks może być reinterpretacją oryginalnego dzieła.
- Remiks to nie plagiat, twórca nie ukrywa, że odnosi się do dzieła wcześniejszego, zakorzenionego w kulturze.

Zadanie domowe:

1. Napisz rozprawkę na temat: *Remix – plagiat czy autonomiczne dzieło sztuki* ? Napisz je w edytorze tekstowym, odsyłając w linkach do źródeł, które omawiasz. Wykorzystaj różne teksty kultury, poznane na lekcji i inne.

Bibliografia:

1. *Remiks. Teorie i praktyki*, pod red. Michała Gulika, Pauliny Kaucz i Leszka Onaka, Kraków 2011, dostępna w wersji elektronicznej: http://issuu.com/rozdzielczosc-chleba/docs/remiks_teorie_i_praktyki/1?e=0
2. *Codziennosc remiksu*, <http://kultkultury.wordpress.com/2013/03/31/codziennosc-remiksu/>

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1 (DO POCIĘCIA NA 6 KARTECZEK)

<p style="text-align: center;">DZIEŁO SZTUKI</p>	<p>Pojęcie odnoszące się do wytworu artystycznego charakteryzującego się wyjątkowymi walorami estetycznymi, jest oryginalne, nosi cechy stylu danego artysty i epoki, w której powstało.</p>
<p style="text-align: center;">REMIKS</p>	<p>Pojęcie odnoszące się najczęściej do utworu muzycznego, który powstał na bazie innej kompozycji. Można w nim usłyszeć brzmienie oryginalnego utworu, ale także zmiany rytmu, inny podkład, tempo itp. Termin ten może odnosić się do sztuki, literatury i innych dziedzin sztuki. Polega na łączeniu elementów dobrze znanych, zakorzenionych w kulturze z nowymi, a w wyniku tych działań powstaje dzieło o innej wymowie niż oryginał, jest to rodzaj reinterpretacji.</p>
<p style="text-align: center;">PLAGIAT</p>	<p>Pojęcie oznaczające skopiowanie cudzego dzieła, utworu muzycznego, obrazu, pracy naukowej lub opracowania tekstowego, pochodzi od łacińskiego słowa plagium (kradzież), jest to zawłaszczenie dzieła bez zgody autora poprzez wprowadzenie minimalnych zmian, które nie budują nowego znaczenia.</p>

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2 (PREZENTACJA MULTIMEDIALNA)

https://docs.google.com/presentation/d/1OPBQXSI-HjjFbkMjkC1_K0Fs0GwalFLLV5VDTDzFMww/edit?usp=sharing

***

Autorka: Iwona Kulpa-Szustak nauczycielka języka polskiego i wiedzy o kulturze w Zespole Szkół nr 5 im. Stefana Kisielewskiego w Warszawie (nauczyciel dyplomowany). Absolwentka Wydziału Polonistyki na Uniwersytecie Warszawskim (studia magisterskie) oraz Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk (podyplomowe studia humanistyczne interdyscyplinarne). W latach 2007- 2013 doradca metodyczny w zakresie języka polskiego, wiedzy o kulturze i edukacji medialnej w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń. Od 2012 r członkini Komitetu Nauczycieli w Narodowej Galerii Sztuki „Zachęta”. Autorka publikacji dla nauczycieli Wydawnictwa Nowa Era, MAC Edukacja.

SCENARIUSZE LEKCJI OPRACOWANE ZOSTAŁY W RAMACH PROJEKTU (RO)ZOOM NA KULTURĘ,
REALIZOWANEGO PRZEZ FUNDACJĘ THINK! W PARTNERSTWIE ZE STOWARZYSZENIEM NOWE HORYZONTY
W RAMACH PROGRAMU FUNDACJI ORANGE